

**Олимпиадные задания по марийскому языку и литературе
для муниципального тура республиканской олимпиады школьников.
2017-2018 учебный год. 8 класс**

*Максимальный балл – 73
Время выполнения – 90 минут*

1. Термин-влакым марла серыза. 5 балл

Интонаций, междометий, сложносочиненный предложений, придаточный ужащ, савырыме оян ойлончо.

2. Чарналтыш пале-влакым шынден, текстым возен налза. 10 балл

Марий мландыште ятыр энэр уло но Какшан дене нигудыжымат ом вашталте Ала-кушеч йӱдвечын йорга памаш гыч тӱналын модын шаулен мӱгырен Какшан касвекыла йоген вола марий мландым пелыгыч ката кугу илыш-корныш лектеш да садланак пӱтырак вашкыше егла куржынат колта вара ноя да чарналта Кадыргылеш иksam ыштен кода вик чыма тӱрлӧ ялла воктен йога Йошкар-Ола дек миен лектеш Тушанат ок шогал каналтымыла кумдан ласкан шӱлалтен эше умбаке чыма Юл дек шуэш кугу руш калыкын кугу энерышкыже ушна тудлан вийым патырлыкым пуа сылнылыкым ешара < ... >

Кузе корно тӱрлӧ мландым турлӧ калыкым иктыш уша тугак энэр-влакат калыкым иктыш ушат тудын шӱмжым ик семын кырыктат уш-акылым ик семынак шоныктат.

(Ю.Артамонов семын)

***Тӱткӧ лийза! Ёлнысӧ заданийлаштак чарналтыш палым шындыме
огыл. Тидым шотыш налман, чарналтыш палым чын шындыман.***

3. Палемдыме шомакым фонетически лончылыза. 5 балл

Кадыргылеш иksam ыштен кода вик чыма тӱрлӧ **ялла** воктен йога Йошкар-Ола дек миен лектеш

4. Мут-влакым состав дене лончылыза.

Нигудыжымат, касвекыла, куржынат (колта), вашкыше, шоныктат

5. Ойырымо мут-влакым морфологически лончылыза. 6 балл

Марий мландыште **ятыр** энэр уло но Какшан дене нигудыжымат ом вашталте.

Кузе корно түрлө мландым түрлө калыкым **иктыш** уша тугак энер-влакат калыкым иктыш ушат тудын шүмжым ик семын кырыктат уш-акылым ик семынак шоныктат

6. «Марий калыклан волгыдым шочмо йылме веле конден кертеш, моло йылме ок керт. Тудо веле пеш ушан, эн сай корно. Моло семын гын, туныктымо лүмжө веле лиеш, пайдаже ок лий». Тиде ойым кө каласен, серен кодыза.

Шке шонымашдам 5-6 предложений дене ешарыза. **6 балл**

7. Текстым лудын лекса да лончылыза – темыжым, тўн шонымашыжым палемдыза, планым ыштыза. Текст гыч сылнештарыме йөн-влакым возен лукса, могай улмыштым палемдыза. **10 балл**

Тымык кас

Сылне шошо. Көгөрчен курыкым, чодырам, олыкым, кумда пасум, пеле нералтен шинчыше Павасола ялым помыжалтыш. Курык вуй гыч лум вашке шулен йогыш. Чодыра ўмбалне верын-верын ужар тўс койылалтыш. Олыкышто ўмашсе кошкышо нарынче шудо шошо мардежеш шўлыкын лўнгалтеш. Но южик вере нўргў шудо нерешташ тўналын. А пасушто ужар озым шокшо кече дене ўчашышыла шыргыжеш. Вет тудо теле гоч кукшо лум йымалне пызырналтын илен. Ынде шўлаш йонгыдо, ласка, весела. Вуй ўмбалне турий чўчка, шокшо кече ырыкта, тудо койын кугемеш, лўзанеш. Чашкерыште шўшпык шўшка, куку мура. Шошо мардеж тыгыде куэрлам чаманыде лонеш гынат, нуно садак вичкыж укшлаштым моторын лойгыкташ тыршат. Корем кокла гыч йоген лекше памаш йўдшў-кече чорга.

Ялыштат калык веселангын. Кудывечышке лектеш, тидым-тудым ыштылеш. Пашаже уке гынат, тек шогылтеш.

Икманащ, сылне шошо шурген эртен кайыш, мотор кенеж лишеме.

Пакчалашке ужар тўс пурыш. Пошкудо-влакын савар гоч кычкыркален ойласыме йўкышт шоктыш. Пакча паша пытымеке, ик жаплан уремыште тымык лие. Но тымык касым ожсо гай йонгалтарен, гармонь йўк ок шокто. Мурымаш-куштымашын пушыжат уке.

Тымык кенеж кас. Изиш юалге да шўлаш каньыле. Урем гыч пурыметат ок шу!

(Зинаида Тимирбаева-Аршаш семын.)

8. Поэт, писатель-влакын фамилий ден лўм да ачалўмыштым чын ушыза.

10 балл

<i>Майоров</i>	<i>Владимир Алексеевич</i>
<i>Столяров</i>	<i>Василий Степанович</i>
<i>Мухин</i>	<i>Яков Павлович</i>
<i>Логинов</i>	<i>Геннадий Валерианович</i>
<i>Ильяков</i>	<i>Юрий Михайлович</i>
<i>Алексеев</i>	<i>Иван Иванович</i>
<i>Иванов</i>	<i>Никандр Филиппович</i>

Еремеев
Артамонов
Кудряшов

Никандр Сергеевич
Вениамин Михайлович
Михаил Иванович

9. Почеламут корно-влаклан схемым ыштыза. Почеламут стопам, размерым да рифмым палемдыза. **6 балл**

*Сылне кожна вашлияшлан у ийым
Шүдö тул дене йўла чинчын-шийын.
Кидым кучен, йытыра кож йырна
Ме мурена, куштена, модына. (В. Колумб)*

*Эрла... У кече... Тый дечет посна.
Тўнгалме лудышлан мучаш ок кончо.
Катлаш тўнгалше пашма гоч от вончо...
Шукталтише шонымаш эрлаш кусна. (В. Гордеева)*

10. Илыш пўрымашыште шочмо йылмын верже темылан шонкалымашан изирак сочиненийым возыза. **10 балл**